A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2015. február 12.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Fogyasztóvédelem — 93/13/EGK irányelv — 7. cikk — Lakásvásárlási kölcsönszerződés — Választottbírósági kikötés — Visszaélésszerű jelleg — Fogyasztói kereset — Nemzeti eljárásjogi szabály — A blankettaszerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elbíráló bíróság hatáskörének hiánya az ugyanazon szerződésben foglalt szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására irányuló kérelem elbírálására”

A C-567/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Fővárosi Törvényszék (Magyarország) a Bírósághoz 2013. november 5-én érkezett, 2013. október 2-i határozatával terjesztett elő az előtte

Baczó Nóra,

Vizsnyiczai János István

és

a **Raiffeisen Bank Zrt**.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, A. Ó Caoimh, C. Toader (előadó), E. Jarašiūnas és C. G. Fernlund bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: Illéssy I. tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. november 19-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a magyar kormány képviseletében Tátrai M. M. és Fehér M. Z., meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében Talabér-Ritz K. és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

* Az eljárás nyelve: magyar.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a Baczó N., Vizsnyiczai J. I. és a Raiffeisen Bank Zrt. között, lakásvásárlási kölcsönszerződés és az abban szereplő választottbírósági kikötés érvénytelenségének megállapítására irányuló kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 93/13 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.”

4 Ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőket tartalmazza:

„Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.”

5 Az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

6 Ugyanezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.”

A magyar jog

Anyagi jog

7 A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. §-ának a szerződéskötés időpontjában hatályos szövege a következőképpen rendelkezik:

„(1) A szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. A szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal eltérhetnek, ha jogszabály az eltérést nem tiltja.

(2) Semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik."

8 A Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése értelmében „tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg".

9 A Ptk. 209/A. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja. A 209/A. § (2) bekezdése szerint az ilyen kikötés semmis.

10 A Ptk. 227. §-ának (2) bekezdése szerint „a lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés semmis".

11 A Ptk. 239/A. §-ának (1) bekezdése alapján a fél a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (részbeni érvénytelenség) megállapítását a bíróságtól anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek az alkalmazását is kérné.

12 A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. §-a (1) bekezdésének az alapeljárásban szereplő szerződés megkötésének időpontjában hatályos szövege szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza az említett rendelkezésben felsorolt kikötéseket, köztük a szerződés tárgyát, az éves teljes hiteldíjmutatót vagy a szerződéssel kapcsolatos összes költséget.

Eljárási jog

13 A Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 3. §-ának (2) bekezdése értelmében a bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe.

14 A Pp. 22. §-ának (1) bekezdése alapján a járásbíróság, illetve a kerületi bíróság hatáskörébe tartoznak mindazok a perek, amelyek elbírálását törvény nem utalja a törvényszék hatáskörébe.

15 A Pp. 23. §-a (1) bekezdésének k) pontja értelmében a törvényszék hatáskörébe tartoznak a tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelensége tárgyában (többek között a Ptk. 209/A. §-a alapján) indított perek.

16 A Kúria (korábban: Legfelsőbb Bíróság) Polgári Kollégiumának az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. PK (VI.28.) véleménye szerint a bíróságnak csak a rendelkezésére álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie.

17 A Kúria Polgári Kollégiumának a fogyasztói szerződés érvényességével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2011. PK (XII.12.) véleménye szerint a helyi bíróság kötelessége, hogy a kereseti kérelem érdemi elbírálása körében akár az alperes kifogása, akár hivatalbóli észlelés alapján megvizsgálja a szerződési feltétel, kikötés tisztességtelenségét.

18 A Pp. 24. §-ának (1) bekezdése alapján a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó.

19 Az első fokon indult peres eljárásban fizetendő illeték kiszámításával kapcsolatban az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. (a továbbiakban: Itv.) 39. §-ának (1) bekezdése szerint az illeték alapja – ha törvény másként nem rendelkezik – az eljárás tárgyának az eljárás megindításakor fennálló értéke.

20 Az Itv. 39. §-ának (3) bekezdése pedig a következőképpen rendelkezik:

„Ha az eljárás tárgyának értéke az (1) bekezdésben foglaltak szerint nem állapítható meg, […] az illeték számításának alapja:

a) a járásbíróság előtt a peres eljárásban 350 000 forint [...];

b) a törvényszék előtt:

– első fokon indult peres eljárásban 600 000 forint [...].”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

21 2007. szeptember 13-án Baczó N. és Vizsnyiczai J. I., az alapeljárás felperesei jelzáloggal biztosított lakásvásárlási kölcsönszerződést kötöttek egy magyar bankkal, a Raiffeisen Bank Zrt.-vel. A kölcsönszerződésben választottbírósági kikötés szerepelt, amely – a pénzösszeg követelésére vonatkozó jogviták kivételével – a szerződésből eredő jogviták eldöntésére vonatkozóan választottbíróság illetékességét kötötte ki.

22 2013. február 26-án az alapeljárás felperesei az említett szerződés semmisségének megállapítása iránt keresetet nyújtottak be a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz.

23 Keresetük alátámasztásául az alapeljárás felperesei arra hivatkoztak, hogy a Ptk. 239/A. §-a, 200. §-ának (2) bekezdése és 227. §-ának (2) bekezdése alapján az általuk kötött lakásvásárlási kölcsönszerződés nyilvánvalóan jogellenes, a jóerkölcsbe ütközik és lehetetlen szolgáltatásra irányul. Arra is hivatkoztak, hogy a szerződésre a Hpt. 231. §-ának (1) bekezdésében foglalt semmisségi okok vonatkoznak.

24 A Pesti Központi Kerületi Bíróság hiánypótlásra történő felhívását követően az alapeljárás felperesei az említett szerződésben szereplő választottbírósági kikötés semmisségének megállapítását is kérték a 93/13 irányelv, a Ptk. 209. §-ának (2) bekezdése és a Kúria 2/2011. (XII. 12.) PK véleménye alapján.

25 A Pesti Központi Kerületi Bíróság az utóbbi kereseti kérelemre tekintettel, miután a lakásvásárlási kölcsönszerződést blankettaszerződésnek minősítette, 2013. május 6-án hozott végzésével a keresetlevelet a Fővárosi Törvényszékhez tette át a Pp. 23. §-a (1) bekezdésének k) pontja alapján, amely szerint a tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelensége tárgyában indított perek a törvényszék hatáskörébe tartoznak.

26 A felperesek a végzéssel szemben fellebbezéssel éltek, amelyben kérték a végzés megváltoztatását és a helyi bíróság hatáskörének a megállapítását. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban erre vonatkozóan az szerepel, hogy az alapeljárás felperesei vitatták, hogy kérték volna kereseti kérelmükben a lakásvásárlási kölcsönszerződésükben foglalt kikötés tisztességtelenségének megállapítását, és azt, hogy az ügyük törvényszéki hatáskörbe tartozna.

27 A kérdést előterjesztő bíróság ismerteti, hogy míg a Pp. 23. §-a (1) bekezdésének k) pontja alapján a fogyasztó kizárólag a törvényszék előtt kérheti az alapeljárásban szereplőhöz hasonló blankettaszerződésben foglalt kikötés tisztességtelenségének a megállapítását, ugyanaz a fogyasztó ugyanakkor a helyi bíróság előtt a vele szerződő fél által indított perben alperesi pozícióból terjeszthet elő kifogást a szerződéses kikötés tisztességtelenségének a megállapítása iránt.

28 A pertárgyra vonatkozó értékhatároktól függően a fogyasztó által a blankettaszerződés érvénytelenségének megállapítása iránt egyéb okból indított per pedig a helyi bíróság hatáskörébe tartozhat. A kérdést előterjesztő bíróság szerint célszerű lenne, ha az ugyanabban a szerződésben foglalt tisztességtelen kikötések érvénytelenségének megállapítására irányuló kérelem is a helyi bíróság előtt kerülne elbírálásra.

29 A kérdést előterjesztő bíróság végül úgy véli, hogy a fogyasztó által indított pereknek a törvényszék hatáskörébe történő utalása a fogyasztóra nézve hátrányosabb helyzetet eredményez, különösen mivel a Pp. 23. §-a (1) bekezdésének k) pontjában foglalt szabály miatt több eljárási költség terheli őt. Ez a helyzet sértheti a 13/93 irányelvben foglalt célok megvalósítását.

30 E körülmények között a Fővárosi Törvényszék felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Hátrányos-e a fogyasztóra az eljárás, ha a felperes a helyi bíróság előtt szerződés (általános szerződési feltételek) érvénytelenségének megállapítása iránt indított perben a keresetlevelében a perrel érintett szerződés egyik kikötése tisztességtelenségének a megállapítását is kéri, és az más bíróság, a törvényszék hatáskörét alapozza meg? A fogyasztó ugyanakkor a vele szerződő fél által indított perben hivatkozhat a szerződéses kikötés tisztességtelenségére a helyi bíróság előtt, és a törvényszékhez történő áttétel folytán nagyobb összegű illetékfizetési kötelezettség terheli.

2) Az egyenlő helyzetet teremtene-e, ha a fogyasztó a helyi bíróság előtt a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt általa indított perben hivatkozhatna a szerződés egyes kikötéseinek tisztességtelenségére is, amelynek következtében ugyanazon helyi bíróság rendelkezhetne hatáskörrel?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

31 A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett, együttesen értelmezendő kérdések és az indokolás alapján azt kéri a Bíróságtól, hogy döntsön a nemzeti eljárásjogi szabályozásnak az uniós joggal, különösen a 93/13 irányelvvel való összeegyeztethetőségéről.

32 Emlékeztetni kell e tekintetben arra, hogy a Bíróság, jóllehet az előzetes döntéshozatali eljárásban nem dönthet a nemzeti jog rendelkezéseinek vagy a nemzeti gyakorlatnak az uniós jogszabályokkal való összeegyeztethetőségéről, többször is kimondta, hogy hatáskörrel rendelkezik arra, hogy tájékoztassa a kérdést előterjesztő bíróságot minden olyan, az uniós jog értelmezésére vonatkozó szempontról, amely lehetővé teszi e bíróság számára, hogy az előtte folyamatban levő ügy eldöntése érdekében értékelje ezt az összeegyeztethetőséget (lásd: Pannon Gép Centrum ítélet, C-368/09, EU:C:2010:441, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 E feltételek mellett, és amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság kétségei arra irányulnak, hogy a Pp. 23. §-a (1) bekezdése k) pontjának alkalmazása hátrányosabb helyzetet eredményez arra a fogyasztóra nézve, aki a 93/13 irányelvre alapított jogokra hivatkozik, meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések a 93/13 irányelv, és különösen annak 7. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkoznak.

Az ügy érdeméről

34 A kérdést előterjesztő bíróság együttesen vizsgálandó kérdései lényegében arra irányulnak, hogy a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti eljárásjogi szabály, amely alapján a blankettaszerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló fogyasztói kereset elbírálására hatáskörrel rendelkező helyi bíróság az ugyanabban a szerződésben foglalt kikötések tisztességtelenségének megállapítása iránt az említett fogyasztó által benyújtott kérelem tekintetében nem rendelkezik hatáskörrel.

35 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a Pp. 23. §-a (1) bekezdésének k) pontja szolgált alapjául a Jőrös-ítélet (C-397/11, EU:C:2013:340) meghozatalához vezető ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek.

36 Az említett ügyben a kérdést előterjesztő bíróság többek között azt a kérdést tette fel a Bíróságnak, hogy a 93/13 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy a fogyasztói szerződésben foglalt feltételek érvényességére irányuló jogvitában eljáró nemzeti bíróság annak ellenére is hivatalból vizsgálhatja a szóban forgó feltételek tisztességtelenségét, és nyilváníthatja semmisnek adott esetben a szerződést, hogy a nemzeti szabályozás szerint a tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetek más igazságszolgáltatási szerv hatáskörébe tartoznak.

37 A Jőrös-ítélet (EU:C:2013:340) 53. pontjában a Bíróság kimondta, hogy a 93/13 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely hivatalból megállapította valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, köteles a lehető legteljesebb mértékben úgy alkalmazni belső eljárási szabályait, hogy a szóban forgó feltétel tisztességtelen jellegének észleléséből a nemzeti jog alapján eredő valamennyi következtetést levonja annak biztosítása céljából, hogy e feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

38 Tisztázni kell azonban, különbözik-e a jelen ügy a Jőrös-ítélet (EU:C:2013:340) alapjául szolgáló ügytől azért, mert azt a kérdést veti fel, miszerint a felperesi pozícióban lévő fogyasztót megilleti-e annak joga, hogy a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó szerződés érvényességén kívül a szerződésben foglalt szerződési feltételek tisztességtelen jellegére is hivatkozzon annak ellenére, hogy egy hatásköri szabály alapján a fogyasztónak az ilyen kereseti kérelmet másik nemzeti bíróság előtt kell benyújtania.

39 A 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok nemzeti jogrendjükben gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

40 A 93/13 irányelv azonban nem rendelkezik kifejezetten arról, hogy melyik bíróság rendelkezik hatáskörrel az ilyen tisztességtelen feltételek érvénytelenségének megállapítására.

41 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az ilyen tárgyú uniós jogszabályok hiányában a tagállamok eljárási autonómiája elvének értelmében minden tagállam belső jogrendjének feladata kijelölni a hatáskörrel, illetve illetékességgel rendelkező bíróságot, és meghatározni a keresetindítás azon eljárási szabályait, amelyek a jogalanyok uniós jogból származó jogainak védelmét hivatottak biztosítani (Agrokonsulting-04 ítélet, C-93/12, EU:C:2013:432, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

42 Ezzel kapcsolatban a Bíróság következetes ítélkezési gyakorlatából az is következik, hogy a jogalanyok uniós jogból származó jogainak védelmére irányuló keresetekre vonatkozó eljárási szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló belső jogi keresetekre vonatkozók (az egyenértékűség elve), és nem tehetik az Európai Unió jogrendje által biztosított jogok gyakorlását gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé (a tényleges érvényesülés elve) (lásd ebben az értelemben: Impact-ítélet, C-268/06, EU:C:2008:223, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León ítélet, C-413/12, EU:C:2013:800, 30. pont).

43 Először is az egyenértékűség elvével kapcsolatban rá kell mutatni arra, hogy az Európai Bizottság írásbeli észrevételeiben és a tárgyalás során kételyeit fejezte ki aziránt, hogy összhangban állna ezzel az elvvel az olyan nemzeti eljárásjogi szabály, mint amilyen a Pp. 23. §-a (1) bekezdésének k) pontja, amely a törvényszék kizárólagos hatáskörébe utalja a tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítására irányuló fogyasztói kereseteket. A Bizottság e célból összehasonlítja egymással az említett kereseteket és azokat a kereseteket, amelyeket a fogyasztók a szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt egyéb okból indítottak, mivel ez utóbbiak a pertárgyra vonatkozó értékhatároktól függően a helyi bíróság hatáskörébe tartozhatnak.

44 Hangsúlyozni kell azonban, hogy az alkalmazandó eljárási szabályokról közvetlen ismeretekkel rendelkező nemzeti bíróság feladata megvizsgálni, hogy az érintett keresetek tárgyukat, indokaikat és lényeges elemeit tekintve hasonlóak-e (lásd: Asturcom Telecomunicaciones ítélet, C-40/08, EU:C:2009:615, 50. pont; Agrokonsulting-04 ítélet, C-93/12, EU:C:2013:432, 39. pont).

45 Amennyiben vélelmezzük, hogy az elsősorban vagy kizárólag a 93/13 irányelvből eredő szabályokra alapított okokból indított, szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti fogyasztói keresetek és a kizárólag a nemzeti jogszabályokra alapított okokból indított, szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti fogyasztói keresetek hasonlóak, meg kell vizsgálni, hogy az uniós jogra alapított ezen keresetekre vonatkozó eljárási szabályok kedvezőtlenebbek-e, mint a kizárólag nemzeti jogra alapított keresetekre vonatkozók.

46 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az uniós jogra alapított okokból indított keresetekre vonatkozó törvényszéki hatáskör nem feltétlenül minősíthető „kedvezőtlennek”. Mivel a törvényszékek száma alacsonyabb, mint a helyi bíróságoké, és rangban felettük állnak, a kijelölésük elősegítheti, hogy az igazságszolgáltatás egységesebb és szakosodottabb legyen a 93/13 irányelvből eredő szabályokra vonatkozó ügyekben.

47 Önmagában abból a körülményből, hogy a felperesnek több eljárási költsége merülhet fel a törvényszékek előtt, nem lehet arra következtetni, hogy sérti az egyenértékűség elvét, ha törvényszék vizsgál egy olyan ügyet, mint amilyenről az alapeljárásban szó van. Ez az értelmezés ugyanis azt jelentené, hogy kizárólag a költségek szempontjából, az uniós jogon alapuló keresetekre vonatkozó eljárás előző pontban is említett esetleges előnyeitől – helytelenül – elvonatkoztatva kellene összehasonlítani, hogy egyenértékű-e egymással a jogalanyok uniós jogból származó jogainak védelme és a jogalanyok nemzeti jogból származó jogainak védelme.

48 A fentiekből az következik, hogy nem állapítható meg, hogy a Pp. 23. §-a (1) bekezdésének k) pontja sérti az egyenértékűség elvét.

49 Másodszor, a tényleges érvényesülés elvét illetően a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy minden olyan helyzetet, amikor az a kérdés merül fel, hogy valamely nemzeti eljárásjogi rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé teszi-e az uniós jog alkalmazását, annak figyelembe vételével kell megvizsgálni, hogy az adott rendelkezés milyen helyet foglal el az eljárás egészében, hogyan folytatják le az eljárást, és milyen sajátosságok jellemzik az eljárást a különböző nemzeti fórumok előtt (Pohotovosť-ítélet, C-470/12, EU:C:2014:101, 51. pont).

50 Az alapeljárásban indított keresetre vonatkozóan az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból megállapítható, hogy a helyi bíróságtól a törvényszékhez történő áttétel a felperesi pozícióban lévő fogyasztók számára többletköltséget idézhet elő.

51 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a belső jogi jogorvoslatok felépítésére vonatkozó, a megfelelő igazságszolgáltatás és az előreláthatóság általános érdekét szolgáló eljárási szabályoknak elsőbbséget kell élvezniük az egyéni érdekekkel szemben abban az értelemben, hogy e szabályokat nem lehet valamely fél egyedi gazdasági helyzetétől függően kialakítani (Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León ítélet, EU:C:2013:800, 38. pont).

52 A tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása érdekében a belső jogi jogorvoslatok felépítése azonban nem teheti lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a jogalanyok uniós jogból származó jogainak gyakorlását (Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León ítélet, EU:C:2013:800, 39. pont).

53 A jelen ügyben először is meg kell jegyezni, hogy a Bíróság elé terjesztett ügyiratok tanúsága szerint csupán egy meghatározott és nem túl gyakran előforduló esetben áll fenn az a helyzet, hogy a Pp. 23. §-a (1) bekezdésének k) pontja alapján a törvényszékekre ruházott kizárólagos hatáskör magasabb illetékfizetési kötelezettséget von maga után a felperesi pozícióban lévő fogyasztó számára. Ilyen eset ugyanis – fenntartva, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak erre vonatkozóan még vizsgálódnia kell – kizárólag akkor áll fenn, ha a pertárgyérték nem állapítható meg, és így az Itv. 39. §-a (3) bekezdésének b) pontja alapján a törvényszék előtt indított kereset illetékeként átalányösszeget kell fizetni.

54 Másodszor, a Bíróság elé terjesztett ügyiratok szerint a törvényszék előtt indított kereseteknél – ideértve a szerződéses kikötések tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseteket is – kötelező a jogi képviselet.

55 Figyelembe kell azonban venni a nemzeti eljárásjogi szabályokban előírt, a fogyasztó esetleges pénzügyi nehézségeinek ellentételezésére irányuló mechanizmusokat is – így például a költségmentesség biztosítását –, amelyek az eljárási költségek terén ellentételezhetik azt a többletköltséget, amelyet a helyi bíróságtól a törvényszékhez történő áttétel idéz elő, és amely a magasabb illetékfizetési kötelezettséggel, valamint a kötelező jogi képviselettel összefüggésben merül fel (lásd: Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León ítélet, EU:C:2013:800, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 Harmadszor, a Bizottság azt állítja, hogy a törvényszéknek a fogyasztó lakóhelyétől való esetleges földrajzi távolsága akadályozhatja a fogyasztó jogorvoslathoz való jogának gyakorlását.

57 Meg kell azonban állapítani, hogy a Bíróság elé terjesztett ügyiratok alapján – fenntartva, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak erre vonatkozóan még vizsgálódnia kell – nem állapítható meg, hogy az eljárás szabályos lefolytatása megkövetelné a felperesi pozícióban lévő fogyasztónak az eljárás valamennyi szakaszában történő megjelenését (lásd ebben az értelemben: Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León ítélet, EU:C:2013:800, 41. pont).

58 Negyedszer végül hangsúlyozni kell, hogy – miként erre a magyar kormány észrevételeiben hivatkozott – a Pp. 23. §-a (1) bekezdése k) pontjának az a célja, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó pereket a nagyobb szakmai tapasztalattal rendelkező törvényszéki bírákra bízza, és ezzel biztosítsa a jogalkalmazás egységességét, valamint a fogyasztók jogainak hatékonyabb védelmét.

59 Következésképpen a feltett kérdésekre azt kell válaszolni, hogy a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti eljárásjogi szabály, amely alapján a blankettaszerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló fogyasztói kereset elbírálására hatáskörrel rendelkező helyi bíróság az ugyanabban a szerződésben foglalt kikötések tisztességtelenségének megállapítása iránt az említett fogyasztó által benyújtott kérelem tekintetében nem rendelkezik hatáskörrel, kivéve ha megállapítható, hogy a helyi bíróságtól való áttétel olyan eljárási hátrányokat idéz elő, amelyek a fogyasztó számára rendkívül megnehezíthetik az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását. Az erre vonatkozóan szükséges vizsgálatokat a nemzeti bíróságnak kell lefolytatnia.

A költségekről

60 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti eljárásjogi szabály, amely alapján a blankettaszerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló fogyasztói kereset elbírálására hatáskörrel rendelkező helyi bíróság az ugyanabban a szerződésben foglalt kikötések tisztességtelenségének megállapítása iránt az említett fogyasztó által benyújtott kérelem tekintetében nem rendelkezik hatáskörrel, kivéve ha megállapítható, hogy a helyi bíróságtól való áttétel olyan eljárási hátrányokat idéz elő, amelyek a fogyasztó számára rendkívül megnehezíthetik az Európai Unió jogrendje által biztosított jogok gyakorlását. Az erre vonatkozóan szükséges vizsgálatokat a nemzeti bíróságnak kell lefolytatnia.

Aláírások